

Przyszłym pokoleniom

60 lat misji
Narodowego
Instytutu
Dziedzictwa

60

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy
PREZYDENT.PL

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

60
LAT MISJI

nid.pl
f i y

Zasady programowania i wdrażania procesu rewitalizacji w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków

***Szkolenie dla samorządowych służb konserwatorskich
w ramach projektu pn. „Regiony Rewitalizacji”***

16 maja 2022 roku

Katarzyna Spadło, Centrum Doradztwa Rewitalizacyjnego Instytutu Rozwoju Miast i Regionów

O SZKOLENIU. harmonogram spotkania

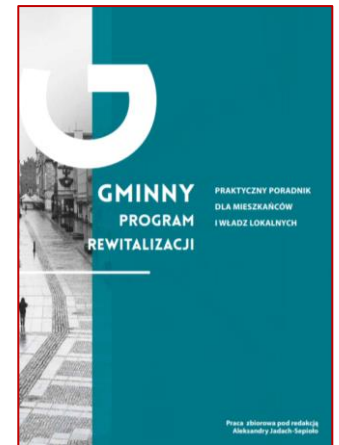
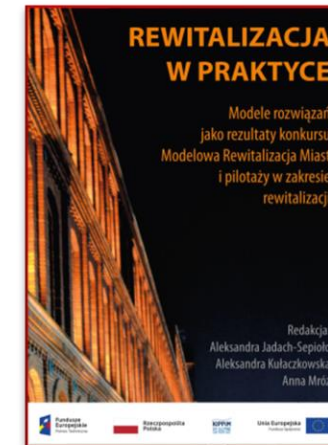
10.00 - 10.30	Powitanie, przedstawienie prowadzących oraz planu spotkania (Anna Koziół, NID).	30 min
10.30 - 11.30	Zasady zarządzania procesem rewitalizacji w praktyce - szkolenie w formie wykładu z elementami dyskusji (Katarzyna Spadło, IRMIR) <u>Główne wątki:</u> 1. Podstawy prawne procesu rewitalizacji w Polsce. 2. Programy rewitalizacji w okresie przejściowym. 3. Wpływ partycypacji na kształt procesu rewitalizacji, w tym rola Komitetu Rewitalizacji.	60 min
11.30 - 11.45	Przerwa	15 min
11.45 - 13.15	Zasady zarządzania procesem rewitalizacji w praktyce - szkolenie w formie wykładu z elementami dyskusji (Katarzyna Spadło, IRMIR) <u>Główne wątki:</u> 4. Typy obszarów rewitalizacji. 5. Cechy i struktura gminnego programu rewitalizacji. 6. Narzędzia ustawy o rewitalizacji.	90 min
13.15 - 13.30	Przerwa	15 min
13.30 - 14.30	Zasady zarządzania procesem rewitalizacji w praktyce - szkolenie w formie wykładu z elementami dyskusji (Katarzyna Spadło, IRMIR) <u>Główne wątki:</u> 7. Dziedzictwo kulturowe w procesach rewitalizacji.	60 min
14.30 - 15.30	Rewitalizacja okiem konserwatora – wykład z elementami dyskusji (Maria Badeńska-Stapp, NID)	60 min

O SZKOLENIU.

Katarzyna Spadło – ekspert ds. rewitalizacji, kierownik Centrum Doradztwa Rewitalizacyjnego Instytutu Rozwoju Miast i Regionów, doradca merytoryczny samorządów w procesie programowania rewitalizacji, autorka poradników, m.in. dotyczących opracowania gminnych programów rewitalizacji i prowadzenia działań monitoringowych, narzędzi ustawy o rewitalizacji, a także ekspertyz dot. rewitalizacji.

Nasze doświadczenia:

- Poradniki i publikacje w zakresie rewitalizacji
- Szkolenia dotyczące rewitalizacji
- Usługi doradcze w zakresie rewitalizacji

1. Podstawy prawne procesu rewitalizacji w Polsce

Proszę odpowiedzieć na pytanie:

Rewitalizacja to:

a) Program remontowy dedykowany zabudowie obszaru rewitalizacji	TAK/NIE
b) Instrument realizacji polityki rozwojowej wobec ubogich osiedli	TAK/NIE
c) Projekt mający na celu odnowę przestrzeni lub cennej zabudowy	TAK/NIE
d) Program animacyjno-partycypacyjny skierowany do lokalnej społeczności	TAK/NIE
e) Zadanie własne gminy z zakresu polityki rozwoju	TAK/NIE
f) Proces estetyzacji cennych architektonicznie fragmentów gminy	TAK/NIE

Podstawy prawne procesu rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji w art. 2 ust. 1 wprowadza do obiegu prawnego **definicję rewitalizacji**, jednocześnie przywracając pierwotne znaczenie tego pojęcia, ukierunkowując je ku obszarom i osobom, które potrzebują wsparcia w przezwyciężeniu kryzysu, w walce z degradacją.

„Rewitalizacja stanowi **proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego** obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz **lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki**, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.”

Podstawowym sposobem prowadzenia rewitalizacji jest uchwalenie **gminnego programu rewitalizacji - GPR**, a następnie – realizowanie go. Zasady tworzenia gminnego programu rewitalizacji zawiera rozdział 4 ww. ustawy

Kluczowe elementy procesu rewitalizacji:

- prowadzony jest przez wielu interesariuszy
- działania obejmują maksymalnie 20% powierzchni gminy, zamieszkaanej przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy

Podstawy prawne procesu rewitalizacji

Rewitalizacja jest zadaniem własnym gminy **o charakterze fakultatywnym**.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji **do zadań własnych gminy** należy:

- przygotowanie,
- koordynowanie,
- tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy.

Z realizacją ww. zadań wiąże się obowiązek:

- **partycypacji społecznej** – czyli zapewnienia aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie procesu
- **zapobiegania wykluczeniu z możliwości korzystania z pozytywnych efektów rewitalizacji**, szczególnie w zakresie korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego
- **uniwersalnego projektowania** - w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 (Dz. U. 2012 poz. 1169)
- konieczność **wprowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych objętych GPR do WPF** w terminie niezwłocznym po uchwaleniu dokumentu (art. 21 ustawy o rewitalizacji); dane projektów w GPR powinny umożliwiać wpis do WPF.

Podstawy prawne procesu rewitalizacji

USTAWA z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym

art. 18 ust. 2 pkt 6 przewiduje w kompetencjach rady gminy uchwalenie programów gospodarczych

WYTYCZNE w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Definicje projektu rewitalizacyjnego, programu rewitalizacji, obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji. Cechy programu rewitalizacji oraz jego minimalne elementy.

Wsparcie rewitalizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym

USTAWA z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

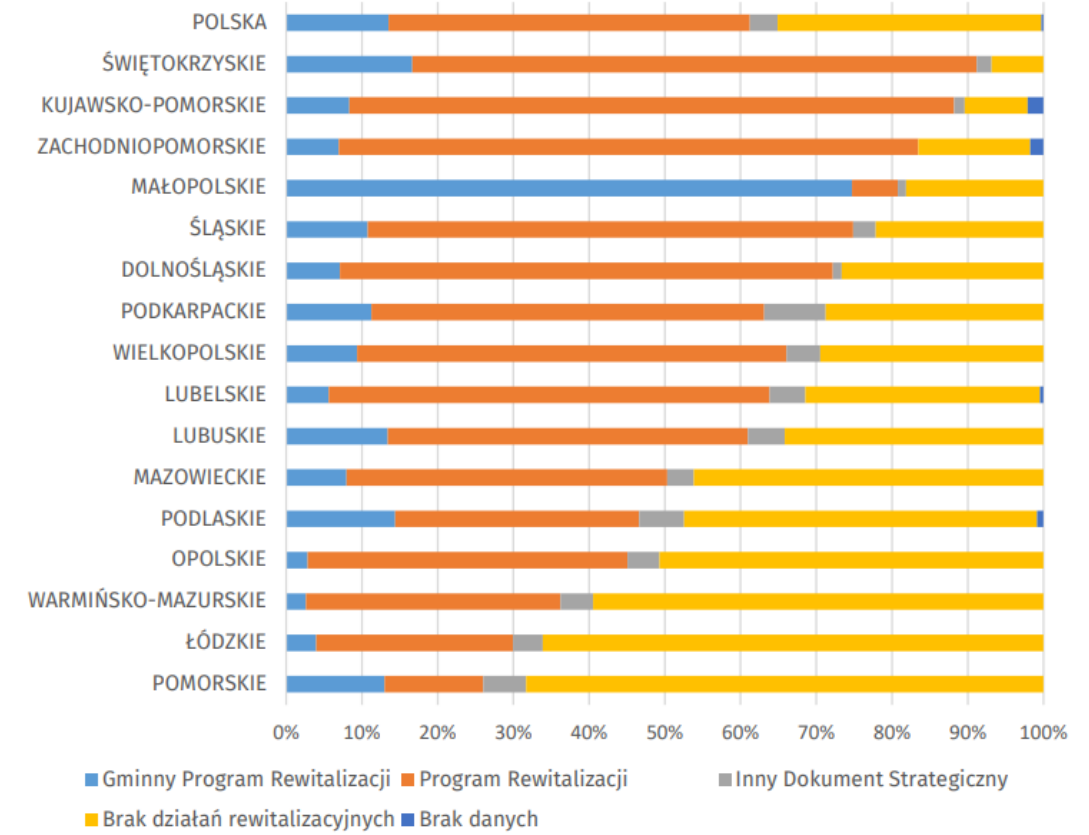
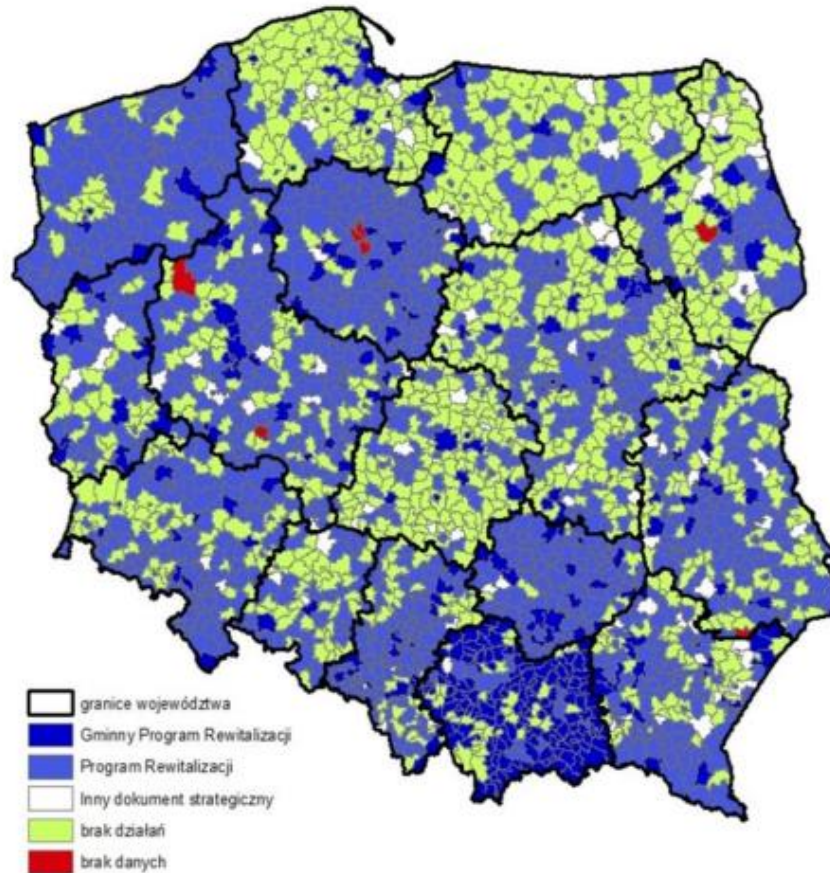
Definicje obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Reguły sporządzania gminnego programu rewitalizacji (GPR), zasady partycypacji społecznej, minimalne elementy programu, narzędzia planistyczne i prawno-podatkowe dedykowane Specjalnej Strefie Rewitalizacji (SSR) oraz Miejscowemu Planowi Rewitalizacji (MPR).

Okres przejściowy dla innych niż gminne programów rewitalizacji.

Programy rewitalizacji w Polsce

Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2019 r.

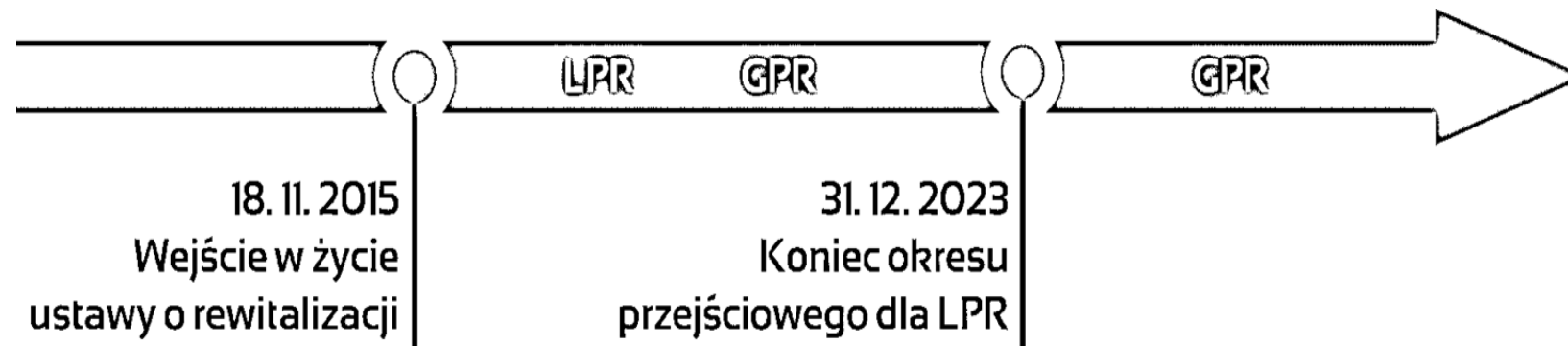
Źródło: GUS , „Pozyskanie danych z zakresu rewitalizacji na poziomie gmin za lata 2018-2019. Raport końcowy”

Źródło: GUS , „Pozyskanie danych z zakresu rewitalizacji na poziomie gmin za lata 2018-2019. Raport końcowy”

Programy rewitalizacji w okresie przejściowym

Art. 52. ust. 1 uor

„Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji.”

Źródło: Rewitalizacja warta zachodu.
Praktyczny poradnik i dobre praktyki

Od 1 stycznia 2024 r. jedyną podstawą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w gminach będzie GPR przyjęty uchwałą gminy i opracowany zgodnie z wymogami wskazanymi w ww. ustawie.

Programy rewitalizacji w okresie przejściowym

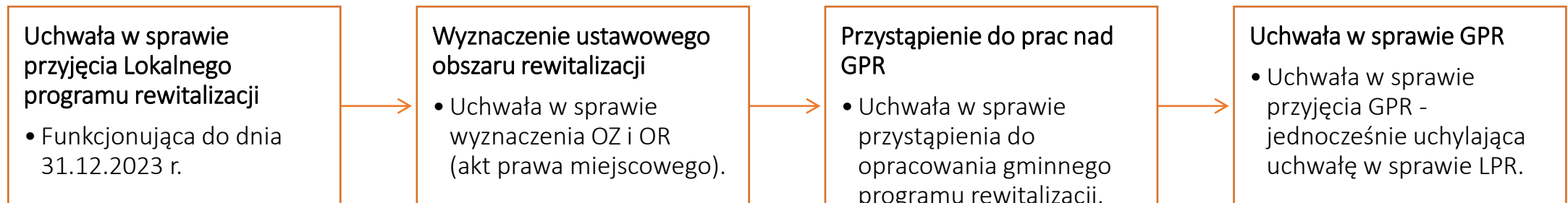
- Art. 52 ust. 2 uor przewiduje szczególną ścieżkę przekształcania lokalnych programów rewitalizacji w gminne programy rewitalizacji – **procedura ta dotyczy tylko LPR-ów uchwalonych przed dniem wejścia w życie ustawy o rewitalizacji.**
- Poza regulacją ustawową pozostawiono przypadek, w którym gmina rozpoczyna korzystanie z trybu ustawowego w sytuacji obowiązywania LPR przyjętego po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 52. ust. 1 umożliwia funkcjonowanie w obiegu prawnym dwóch uchwał:

o przyjęciu lokalnego programu rewitalizacji.

o ustanowieniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

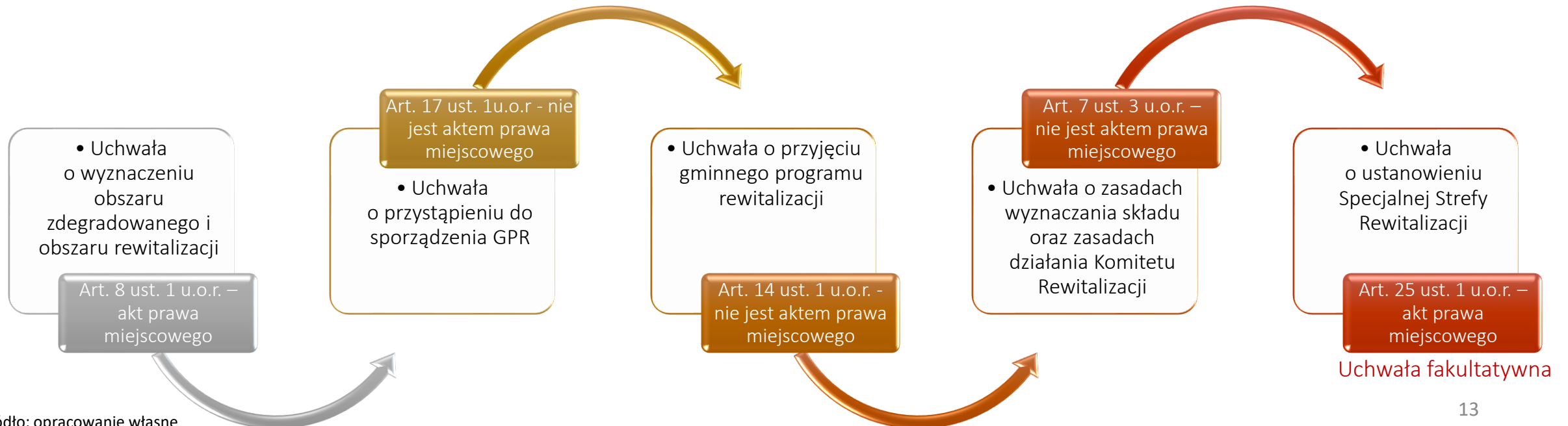
Wykluczone jest jednak obowiązywanie dwóch programów jednocześnie.

Podstawy prawne procesu rewitalizacji

Art. 8. ust. 1

- W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne w zakresie rewitalizacji, rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.
- Rada Gminy, **podejmuje uchwały kolejno, zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji:**

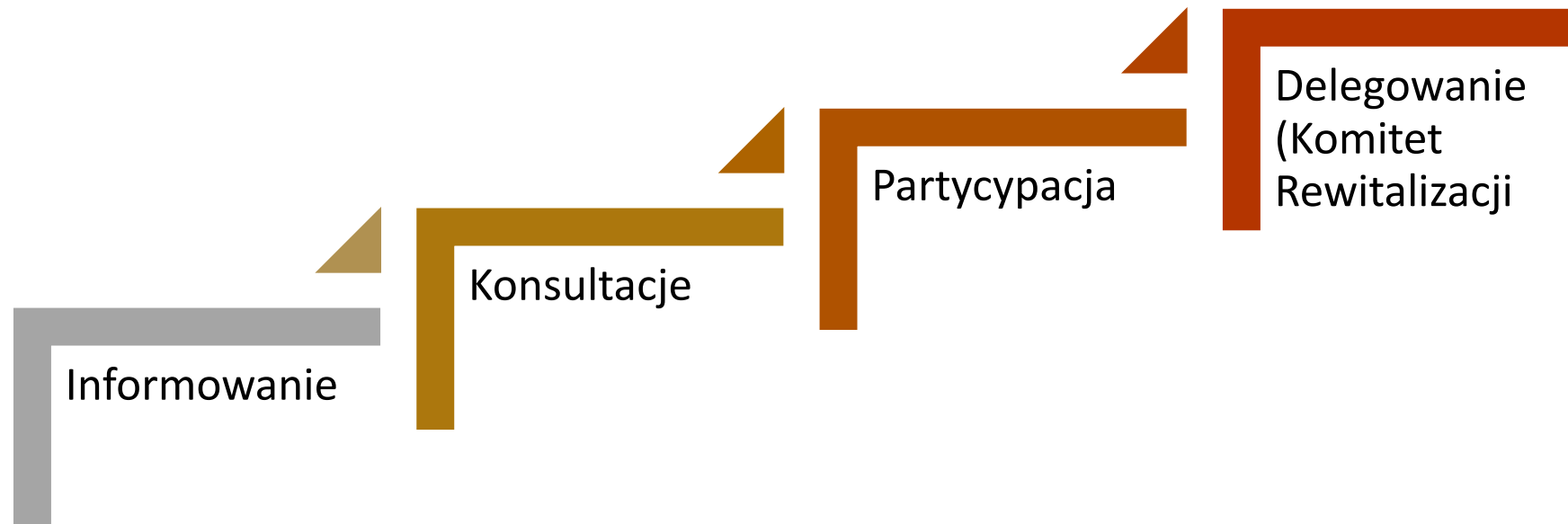

2. Wpływ partycypacji na kształt procesu rewitalizacji, w tym rola Komitetu Rewitalizacji

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

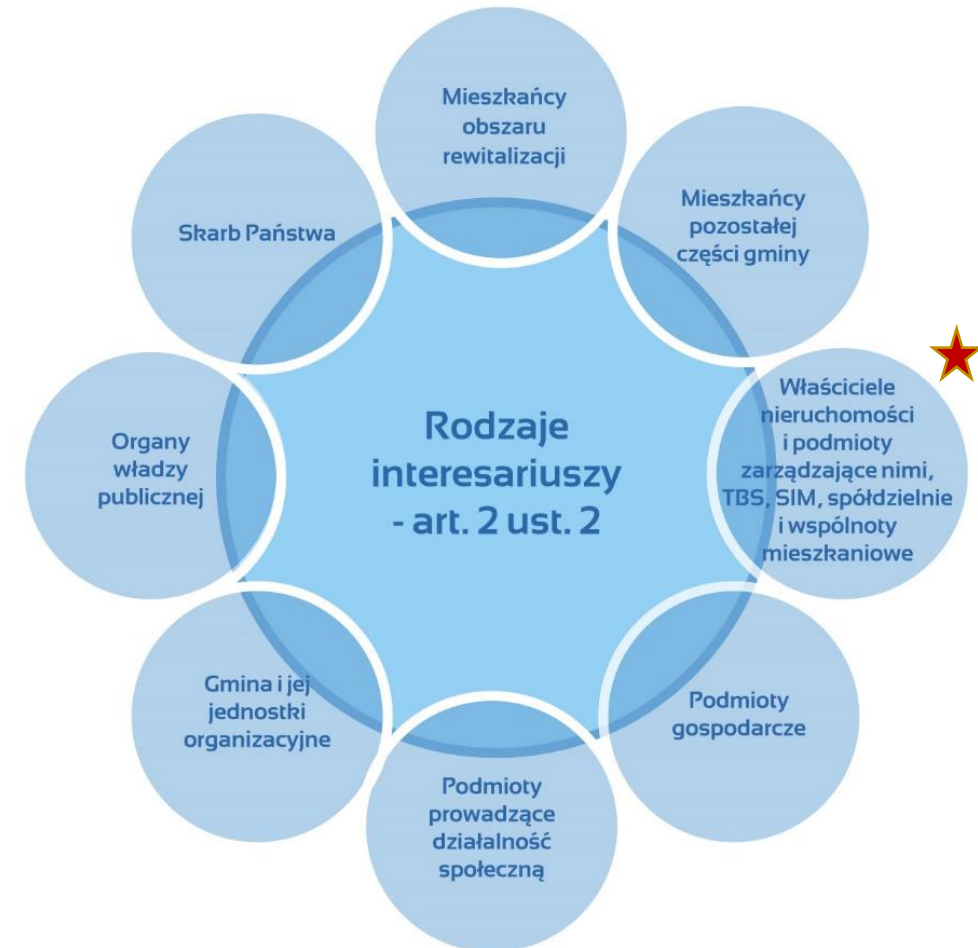
Obowiązki gminy (art. 5 ust. 2):

- **poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy** oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami,
- prowadzenie **działań edukacyjnych i informacyjnych** o procesie rewitalizacji,
- inicjowanie i wspieranie działań służących **rozwijaniu dialogu między interesariuszami** oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie **udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności GPR,**
- wspieranie inicjatyw zmierzających do **zwiększania udziału interesariuszy w realizacji GPR,**
- zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

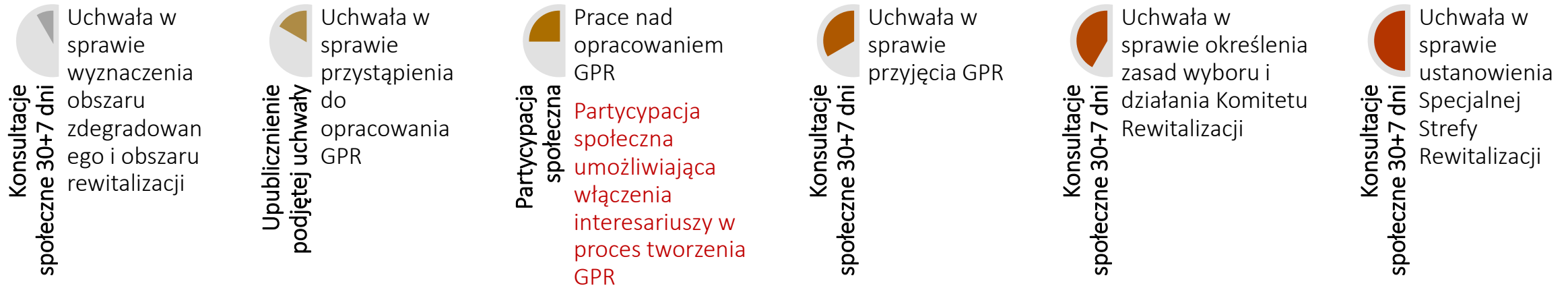
Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

- Obowiązek przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji w sposób zapewniający **aktywny udział interesariuszy** poprzez:
  - udział w konsultacjach społecznych,
  - udział w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

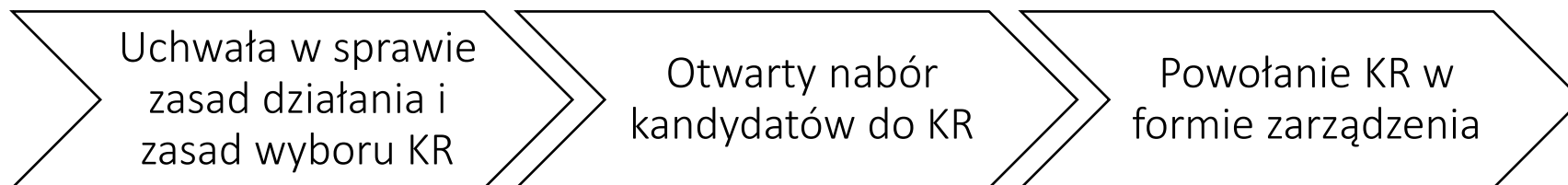
Art. 6 ust. 3

Formami konsultacji społecznych są:

- 1) zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- 2) spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjny, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych.

Partycypacja społeczna - Komitet Rewitalizacji

- **Obligatoryjne forum** – zgodnie z ustawą o rewitalizacji (art. 7 ust. 1) - współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni **funkcję opiniodawczo-doradczą** wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.
- Wybór momentu powołania Komitetu Rewitalizacji – de facto przyjęcia uchwały dotyczącej KR – pozostaje w gestii gminy. **Dobłą praktyką** jest powołanie komitetu po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ale przed opracowaniem gminnego programu rewitalizacji. Po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji powołanie Komitetu musi nastąpić maksymalnie w terminie **nieprzekraczających trzech miesięcy** od przyjęcia uchwały. Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.
- Zasady wyznaczania składu i działania Komitetu wyznacza Rada Gminy w drodze uchwały. Skład Komitetu określa zarządzenie prezydenta, burmistrza albo wójta. Samorząd gminy zapewnia obsługę organizacyjną oraz środki gwarantujące funkcjonowanie KR i wykonywanie jego zadań.

Partycypacja społeczna - Komitet Rewitalizacji

- Obowiązuje ustawowa zasada **bezstronności prac** Komitetu Rewitalizacji. W przypadku, gdy przedmiotem obrad KR jest projekt dokumentu, za który odpowiedzialny jest organ wykonawczy gminy – osoba mu podległa nie bierze udziału w wypracowaniu stanowiska dotyczącego tego projektu.
- Komitet Rewitalizacji powołany z samych urzędników nie może pełnić ustawowej roli, gdyż w przypadku projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem wójta - zgodnie z **art. 7 ust. 8** ustawy o rewitalizacji - przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego nie biorą udziału w głosowaniu.
- Gdy w wyniku naboru **nie zgłosi się odpowiednia liczba** członków KR, wówczas należy ponowić nabór lub powołać komitet w sytuacji niepełnego składu, pod warunkiem dalszego kontynuowania procesu partycypacji i włączenia społecznego lub ponowienia naboru wśród grup interesariuszy, z których nie zgłosił się żaden kandydat, w celu **uzupełnienia składu** KR.

Partycypacja społeczna - Komitet Rewitalizacji

Zadania:

- podejmowanie opinii w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, np.:
- opiniowanie projektów uchwał w procedurze opracowania i wdrażania GPR,
- opiniowanie raportów z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR,
- opiniowanie treści miejscowego planu rewitalizacji,
- reprezentowanie środowisk lokalnych w procesie doradztwa związanego z rewitalizacją,
- forum dialogu międzysektorowego w procesie rewitalizacji.

Partycypacja społeczna - Komitet Rewitalizacji

FUNKCJA OPINIUJĄCA	FUNKCJA DORADCZA	INICJATYWY WŁASNE
<ul style="list-style-type: none"> 🏠 projekty dokumentów strategicznych 🏠 projekty uchwał w sprawie SSR 🏠 projekty uchwał w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości na OR 🏠 projekty uchwał krajobrazowych 🏠 sprawozdania z monitoringu GPR 	<ul style="list-style-type: none"> 🏠 zatwierdzanie zmian w kierunkach realizacji GPR 🏠 udział w warsztatach ds. wizji miasta w związku z planem stworzenia stanowiska menagera starówki 🏠 w związku z planem ograniczenia godzin sprzedaży alkoholu na OR 🏠 szukanie rozwiązań na ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> 🏠 szczegółowa analiza problematyki wyłączeń, stanu technicznego budynków, wizerunku miasta, potrzeb finansowych 🏠 prowadzenie wizji lokalnej w podobszarach rewitalizacji, 🏠 tworzenie nowych zadań systemowych do ujęcia w aktualizacji GPR 🏠 wniosek do wojewódzkiego konserwatora zabytków o przekazanie kompetencji do gminnego konserwatora zabytków w zakresie obiektów położonych na OR 🏠 uproszczenie form konsultacji społecznych w przypadku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczących OR

3. Zasady wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Czym jest obszar zdegradowany?

Art. 8. ust. 1

W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne w zakresie rewitalizacji, rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

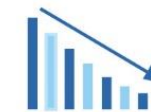
Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Sfera techniczna:

- degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera gospodarcza:

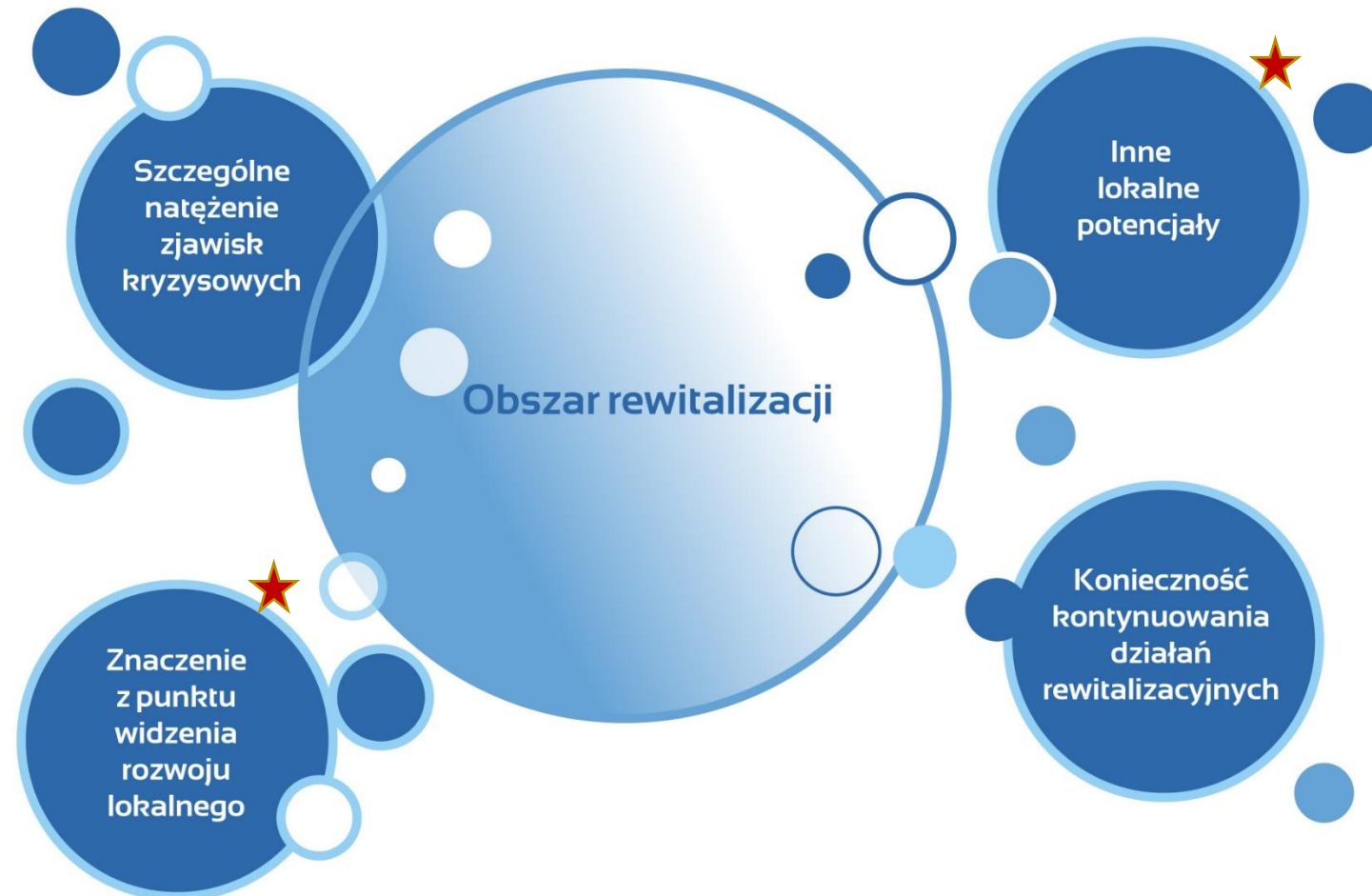
- niski stopień przedsiębiorczości,
- słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.

Sfera środowiskowa:

- przekroczenie standardów jakości środowiska,
- obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska.

Czym jest obszar rewitalizacji?

- wyznaczany w granicach obszaru zdegradowanego,
- istotny z punktu widzenia rozwoju lokalnego,
- skoncentrowany: nie większy niż 20% powierzchni gminy, zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Typy obszarów rewitalizacji

Tereny poprzemysłowe i in. **mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się bezpośrednio do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym zidentyfikowanym w zamieszkaney części obszaru rewitalizacji.**

TYPY OBSZARÓW REWITALIZACJI W ŚWIETLE USTAWY

TYP I - zasadniczy przedmiot rewitalizacji

Tereny zabudowy mieszkaniowej, gdzie koncentrują się problemy społeczne.

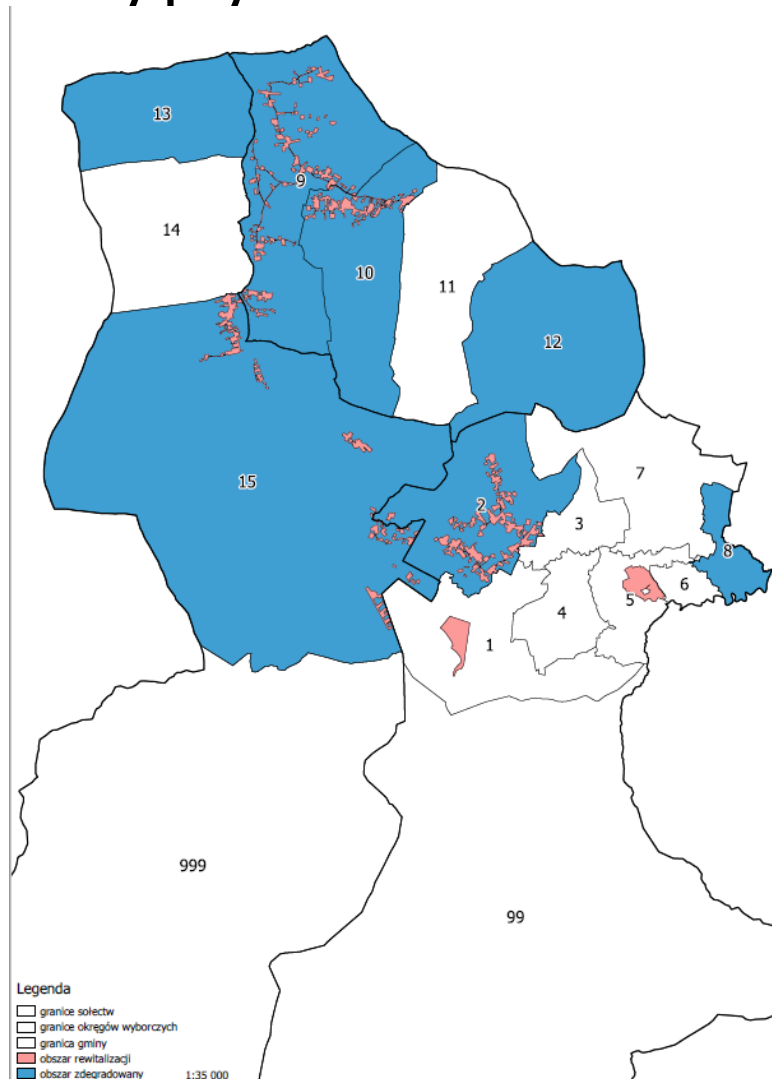
TYP II – obszary warunkowej rewitalizacji

Obszary poprzemysłowe, powojkowe, pokolejowe, poportowe, powydobywcze.

TYP III – obszary nie podlegające rewitalizacji

Tereny niezurbanizowane: pola, łąki, lasy, wody powierzchniowe, nieużytki i in.
Tereny zurbanizowane, na których nie jest realizowana funkcja mieszkaniowa.

Typy obszarów rewitalizacji - przykłady

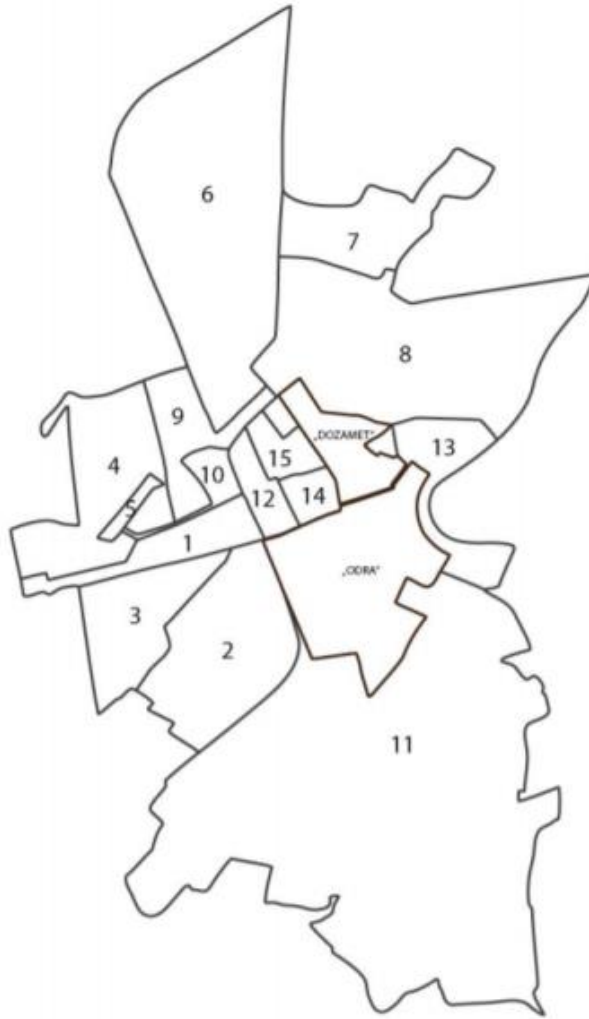
Kościelisko – **tereny powojkowe**

Gmina Kościelisko została podzielona na 17 jednostek analitycznych, które obejmowały okręgi wyborcze wyznaczone przez Uchwałę nr XVIII/133/2012 Rady Gminy Kościelisko z dnia 19 września 2012 roku. Kryterium podziału obejmowało liczbę ludności w poszczególnych jednostkach.

Obszar zdegradowany objął dwa okręgi w Sołectwie Kościelisko i Sołectwie Witów oraz trzy w Dzianiszu.

Do obszaru zdegradowanego zostały **włączone tereny powojkowe** położone we wsi Kościelisko. W diagnozie delimitacyjnej udowodniono występowanie kryzysu na tym terenie w wymiarze technicznym (degradacja zabudowy), przestrzenno-funkcjonalnym (utrata dotychczasowych funkcji obszaru) oraz społecznym (niski poziom bezpieczeństwa). Wskazano również zakres powiązań działań dedykowanych terenom powojkowym z celami rewitalizacji dla Gminy Kościelisko.

Typy obszarów rewitalizacji - przykłady

Nowa Sól – **tereny przemysłowe**

W Nowej Soli tereny przemysłowe obejmują w szczególności obszar pofabryczny po Fabryce Nici „Odra”, o powierzchni 28 ha, która w wyniku przemian utraciła swoją dawną funkcję i przeznaczenie. Obszar ten charakteryzuje się zniszczoną zabytkową zabudową pofabryczną, jest odcięty komunikacyjnie i wyłączony z tkanki miejskiej za sprawą braków w infrastrukturze technicznej.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasto podzielono na 17 zamieszkałych jednostek strukturalnych. W związku z powyższym nie istniała potrzeba przeprowadzania procedury „dołączania” terenu pofabrycznego do obszaru zdegradowanego z uwagi na fakt, iż o uznaniu tej jednostki za zdegradowaną zdecydował występujący w jej granicach kryzys społeczny.

4. Cechy i struktura gminnego programu rewitalizacji

Gminny program rewitalizacji - cechy

Kompleksowość

- Konieczność osiągnięcia zmiany strukturalnej na obszarze rewitalizacji

Koncentracja

- Teren ograniczony wskaźnikami koncentracji (20% powierzchni, 30% mieszkańców)

Komplementarność przestrzenna

- Problemy nie są przenoszone, tylko rozwiązywane na obszarze rewitalizacji

Komplementarność problemowa

- Synergia działań w obszarze społ., gosp., przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym

Gminny program rewitalizacji - cechy

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

- Osadzenie systemu zarządzania rewitalizacją w istniejącym systemie zarządzania gminą

Komplementarność międzyokresowa

- Zapewnienie kontynuacji działań zaprogramowanych w poprzednich perspektywach (2007-2013/2014-2020)

Komplementarność źródeł finansowania

- Zasada dodatkowości środków UE – konieczność zapewnienia wsparcia różnorodnymi środkami

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

- Zapewnienie udziału wszystkich grup interesariuszy w etapie przygotowania programu, wdrażania i oceny PR

Gminny program rewitalizacji - struktura

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Art. 15 ust. 1 pkt 1-2

- szczegółowa diagnoza obszaru, ★
- opis powiązań z dokumentami strategicznymi gminy, ★

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Art. 15 ust. 1 pkt 3-5,7

- opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ★
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ★
- opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym celu publicznego ★
- szacunkowe ramy finansowe,
- wskazanie, czy powstanie SSR, gdzie i na jaki okres,
- wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania przestrzennego

CZĘŚĆ ZARZĄDCZA

Art. 15 ust. 1 pkt 6, 8-11

- opis struktury zarządzania realizacją GPR ★
- mechanizmy integrowania działań
- system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji
- określenie niezbędnych zmian w uchwałach (gminny zasób mieszkaniowy, Komitet Rewitalizacji i in.
- załącznik graficzny (1:5000) – kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych OR.

GPR - część diagnostyczna

ad. artykułu 15 ust. 1 pkt 1 – diagnoza obszaru

Diagnoza całej gminy, na podstawie której wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, powinna być załączona do wcześniejszej uchwały o wyznaczeniu tych obszarów. Natomiast, do GPR wystarczy załączyć szczegółową diagnozę samego obszaru rewitalizacji. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o rewitalizacji, obejmuje analizę **negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów** występujących na terenie tego obszaru.

ad. artykułu 15 ust. 1 pkt 2 – opis powiązań

Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych. Opis zawiera wskazanie zakresu niezbędnych zmian w dokumentach strategicznych w celu uzyskania zgodności z GPR.

Ustawa o rewitalizacji ustanawia **nadrzędność GPR nad studium** (art. 20), zatem w przypadku gdy ustalenia GPR są z nim niezgodne, przeprowadza się postępowanie w sprawie zmiany tego studium, w celu jego dostosowania do GPR. To samo dotyczy sprzecznych z zapisami GPR pozostałych, wyżej wymienionych programów, które również aktualizuje się do zgodności z GPR.

GPR - część strategiczna

Art. 15. ust 1 – ciąg dalszy:

- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym lub technicznym,

KOMENTARZ:

- opis wizji powinien być szczegółowy na tyle, aby dawać jasną podstawę do wytyczenia wymienionych dalej w p 4) celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Zaleca się, aby wizja zawierała opis pożądanego stanu docelowego w diagnozowanych sferach.
- opis celów rewitalizacji powinien być na tyle skonkretyzowany, aby dawać jasną podstawę do wytyczenia kierunków działań, a następnie – poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- Przedsięwzięcia pozostające we właściwościach gminy powinny zostać niezwłocznie wpisane do wieloletniej prognozy finansowej gminy, o której mowa w art. 226 ust. 3 ustawy o finansach publicznych.

GPR - część zarządcza

ad. artykułu 15 ust. 1 pkt 8

W strukturze zarządzania ważne są:

- harmonogram działań - w odniesieniu do czynności proceduralnych i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- struktura organizacyjna zapewniająca integralność.

Koszty zarządzania GPR powinny być ujawnione w indykatywnych ramach finansowych.

ad. artykułu 15 ust. 1 pkt 9

- Obligatoryjny jest monitoring i jakościowa ocena GPR. System **monitorowania** powinien uwzględniać postęp w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zmiany stanu obszaru rewitalizacji.
- Ewaluacja rewitalizacji jest fakultatywna.

GPR - część zarządcza

ad. artykułu 15 ust. 1 pkt. 10

- określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

W powyższym przepisie chodzi o „wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy” (p. 1 przepisu) oraz o „zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasady i kryteria wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel” (p. 2)

ad. artykułu 15 ust. 1 pkt. 11

- Komitet może być powołany wcześniej na podstawie uchwały o zasadach jego powoływania i działania; w takiej sytuacji w chwili uchwalenia GPR Komitet już obowiązuje,
- Komitet może być powołany dopiero po uchwaleniu GPR, w okresie do trzech miesięcy od przyjęcia uchwały.

W drugim przypadku w GPR mogą być zaproponowane ramowe zasady powoływania i działania Komitetu.

Gminny program rewitalizacji – cykl życia

01	UCHWAŁA O PRZYSTĄPIENIU DO SPORZĄDZENIA GPR art. 14 ust. 2, art. 17 ust. 1
02	OGŁOSZENIE INFORMACJI O PRZYJĘCIU UCHWAŁY W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA DO SPORZĄDZENIA GPR art. 14 ust. 2, art. 17 ust. 1
03	POWOŁANIE KOMITETU REWITALIZACJI art. 7 ust. 3,4,5
04	SPORZĄDZENIE PROJEKTU GPR art. 17 ust. 2
05	PRZEPROWADZENIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROJEKTU GPR (co najmniej 30 dni od ich ogłoszenia) art. 17 ust. 2
06	WYSTĄPIENIE O ZAOPINIOWANIE PROJEKTU DO WŁAŚCIWYCH INSTYTUCJI (termin opiniowania nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni od dnia doręczenia projektu GPR) art. 18 ust. 2
07	WPROWADZENIE ZMIAN DO PROJEKTU GPR WYNIKAJĄCYCH Z PROCESU KONSULTACJI I OPINIOWANIA art. 18 ust. 2
08	PRZEPROWADZENIE PROCEDURY STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU GPR NA ŚRODOWISKO art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku
09	UCHWALENIE GPR art. 19
10	OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI GPR (przeprowadzana nie rzadziej niż co 3 lata od daty wejścia w życie GPR) art. 21 ust. 1

Źródło: Rewitalizacja warta zachodu. Praktyczny poradnik i dobre praktyki

Korzyści z GPR

- Efektywniejsza partycypacja wpływająca na **większą skuteczność GPR** wynikającą z dopasowania procesu rewitalizacji do potrzeb odbiorców.
- Poprawa aktywności społecznej mieszkańców gminy w efekcie działań partycypacyjnych.
- Poprawa efektywności procesu rewitalizacji za sprawą spec rozwiązań ustawy o rewitalizacji (Specjalna Strefa Rewitalizacji, MPR).
- Czasowa nadrzędność GPR nad dokumentami planistycznymi **zwiększająca wykonalność działań rewitalizacyjnych**.
- **Zwiększenie dostępności gminnego zasobu mieszkaniowego** w wyniku użycia prawa pierwokupu na ustawowym obszarze rewitalizacji.

Korzyści z GPR

- Możliwość uzyskania **dodatkowych środków z Funduszu Dostępności** na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zapewniają dostęp osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z art. 53 ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- Możliwość pozyskania **dopłaty do czynszów** w przypadku inwestycji remontowych w SSR z ustawy o z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (Dz.U. 2018 poz. 1540)
- Możliwość zastosowania **podwyższonego wymiaru podatku od nieruchomości niezabudowanych** na obszarze rewitalizacji, które w mpzp przeznaczone są pod zabudowę mieszkaniową, usługową lub mieszaną, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy - zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. d) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

5. Narzędzia ustawy o rewitalizacji

Narzędzia ustawowe - podział

Narzędzia obligatoryjne

Uchwała delimitacyjna
(art. 8-13 u.o.r)

Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie, wyznaczony obszar działania, możliwość wprowadzenia prawa pierwokupu i zakazu wydawania decyzji WZ

Uchwała w sprawie przyjęcia GPR
(art. 14-24 u.o.r)

Dokument strategiczny dla obszaru rewitalizacji zawierający, m.in.: mierzalne cele, listę przedsięwzięć, strukturę zarządzania

Uchwała w sprawie zasad wyboru i działania Komitetu Rewitalizacji (art. 7 u.o.r)

Ciało opiniodawczo-doradcze wspierające zarządzanie procesem rewitalizacji i realizacją GPR

Narzędzia fakultatywne

Miejscowy Plan Rewitalizacji
(art. 37f-37n upizp)

Szczególna forma planu miejscowego z narzędziami wsparcia inwestycyjnego

Specjalna Strefa Rewitalizacji
(art. 25-36 u.o.r)

Narzędzia wsparcia realizacji GPR w zakresie: finansowym, podatkowym, planistycznym, prawnym

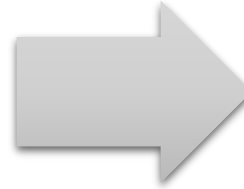

Uchwała delimitacyjna – pierwsze narzędzie uor

Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

- prawo pierwokupu
- zakaz wydawania decyzji "WZ"
- okres ważności 2 lata lub do czasu ustanowienia SSR

Obowiązuje na całym obszarze rewitalizacji

Uchwała w sprawie SSR

- pełen zestaw narzędzi ustawowych
- okres ważności 10 lat od daty wejścia w życie uchwały SSR

Obowiązuje na całym obszarze rewitalizacji lub wybranym podobszarce rewitalizacji

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

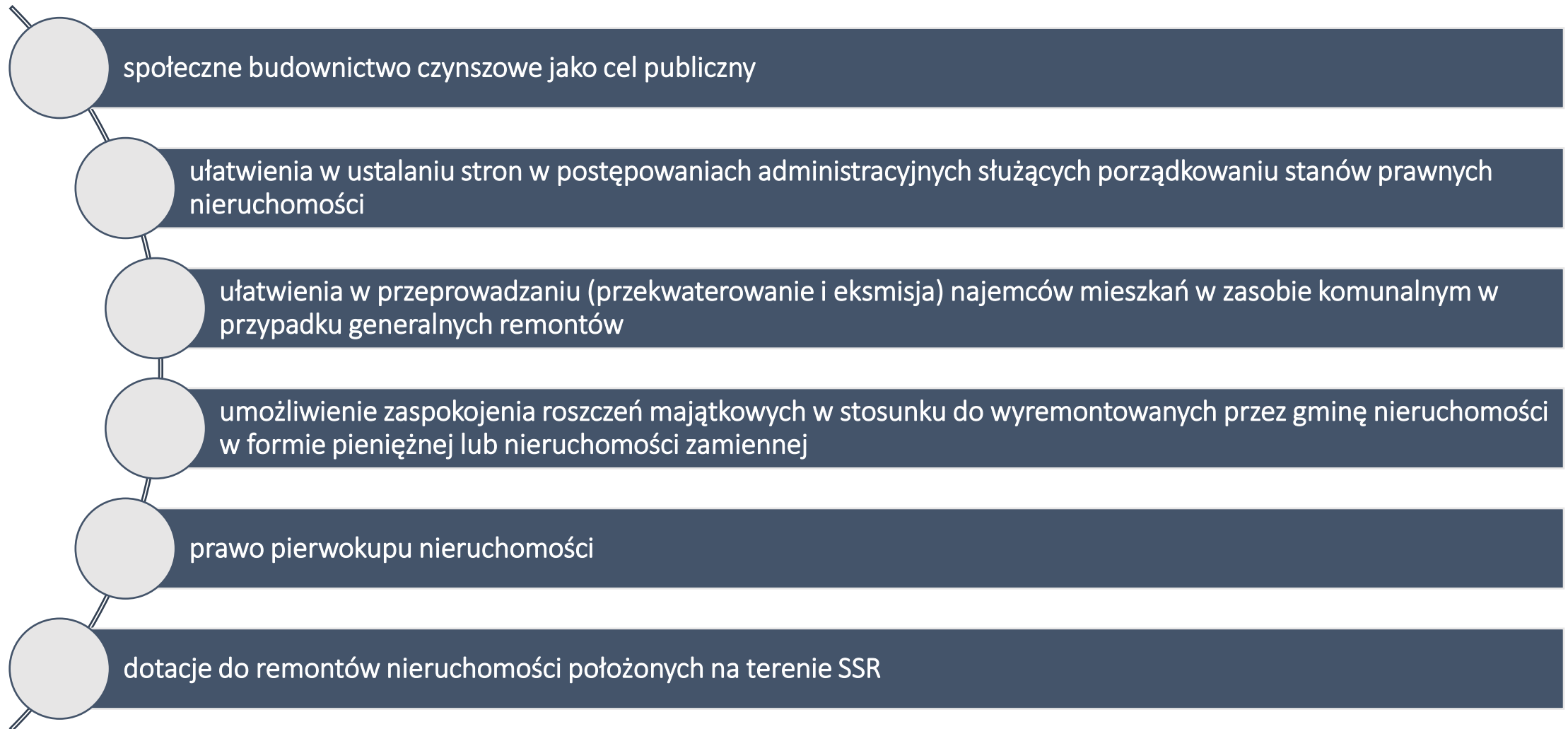
Narzędzia wsparcia remontów wynikające z ustawy o rewitalizacji

- Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze remontowym ujęte w GPR.
- Programy dotacji do remontów w Specjalnych Strefach Rewitalizacji.

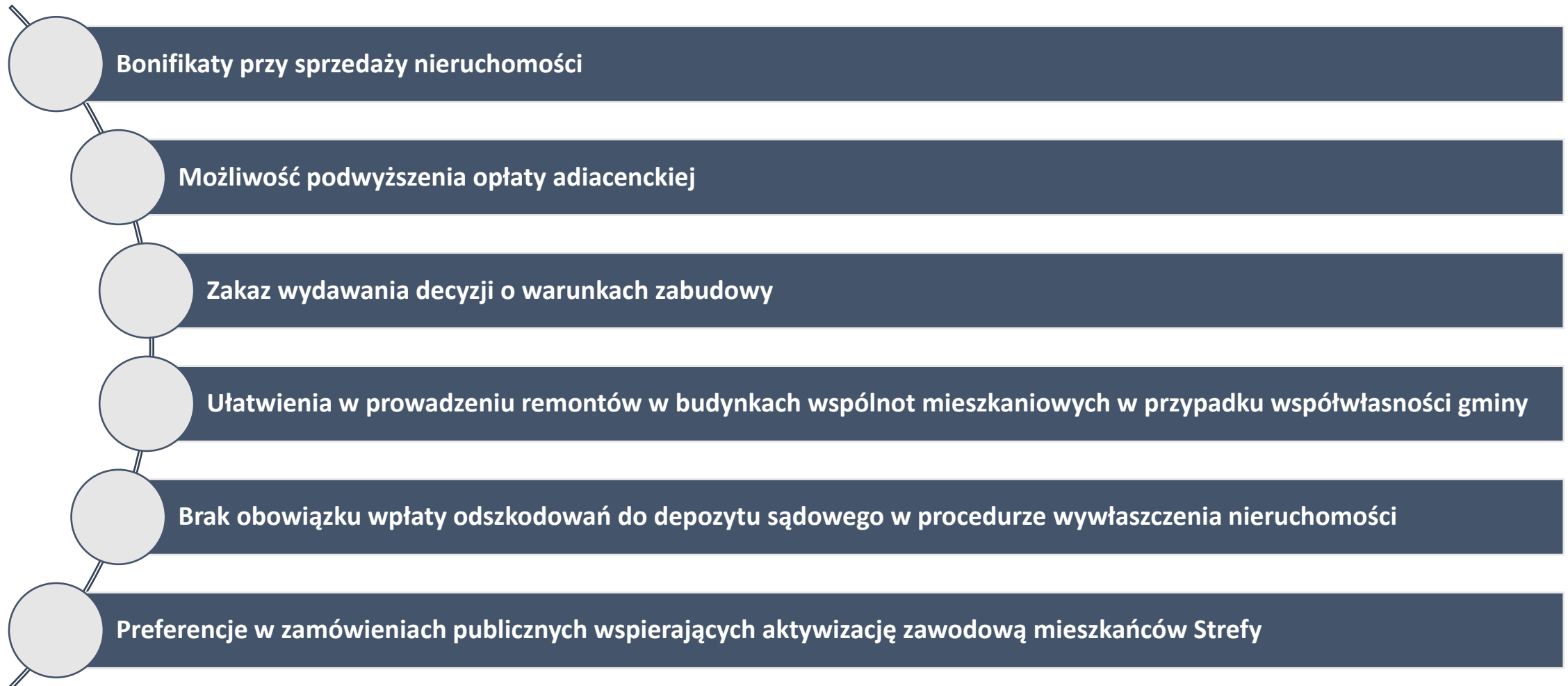
SSR to narzędzie określone w art. 25 ustawy o rewitalizacji służące **usprawnieniu procesu odnowy obszaru rewitalizacji**. Utworzenie SSR jest uzasadnione potrzebą **ochrony przestrzeni, na której mają być realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ułatwień przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, potrzebą pobudzenia remontów nieruchomości prywatnych**.

Istniejące SSR: Łódź, Płock, Opole Lubelskie, Bytom, Kalisz, Ośno Lubuskie, Polkowice, Włocławek, Świnoujście, Waganiec, Malczyce, Rumia, Słupsk, Jarocin... (15).

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

Najczęściej używane narzędzia w SSR

- **Prawo pierwokupu** (najczęściej lokali mieszkalnych, rzadziej lokali użytkowych, nieruchomości budynkowych, nieruchomości niezabudowanych).
- **Dotacje w SSR** – 18 naborów w sześciu gminach, udzielono dotacji na łączną kwotę 18,3 mln zł, a wartość wykonanych prac wyniosła 42,9 mln zł.
- **Spółeczne budownictwo czynszowe** – 6 miast pracuje przygotowaniem do realizacji projektów mieszkaniowych w ramach SBC (Łódź, Płock, Włocławek pracują nad wprowadzeniem lokalizacji celu publicznego do istniejących mpzp; Kalisz, Słupsk, Świnoujście przystąpiły do opracowania miejscowego planu rewitalizacji).

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

Art. 35 ust. 1 u.o.r

W przypadku nieruchomości położonych na obszarze Strefy gmina **może udzielić** ich właścicielom lub użytkownikom wieczystym **dotacji** w wysokości nieprzekraczającej 50% nakładów koniecznych na wykonanie:

- robót budowlanych polegających na remoncie lub przebudowie,
- prac konserwatorskich i prac restauratorskich w rozumieniu art. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w odniesieniu do nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków.

jeżeli wnioskowane działania służą realizacji **podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**.

Art. 35 ust. 2 u.o.r.

W uchwale w sprawie ustanowienia SSR określa się **szczegółowe zasady** udzielania dotacji, w tym:

- tryb postępowania z wnioskami o udzielenie dotacji,
- sposób jej rozliczania i warunki zwrotu,
- rodzaj dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku i rozliczenia dotacji,
- postanowienia, jakie powinna zawierać umowa o udzielenie dotacji,
- sposób gromadzenia informacji o udzielonych dotacjach.

Art. 35 ust. 3 u.o.r.

Do dotacji stosuje się odpowiednio przepisy art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

Katalog nakładów koniecznych wynikający z art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- stabilizacja konstrukcyjna części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla jego zachowania,
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie,
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku,
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- modernizacja instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości,
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru,
- zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

Poziom dofinansowania zależny od zakresu prac.

Dobra praktyka - Indywidualny program miasta Włocławek

Uchwała nr VIII/57/2019 Rady Miejskiej we Włocławku z dnia 9 kwietnia 2019 r.

50%	„Inwestycja z klasą” – prace lub roboty, dotyczące tylko części wspólnych budynku, tj.: 1) kompleksowa przebudowa budynku z remontem elementów konstrukcyjnych oraz instalacji wewnętrznych (działania mające na celu usunięcie zagrożenia dla życia i mienia), 2) generalny remont ze szczególnym uwzględnieniem elementów konstrukcyjnych budynku oraz instalacji wewnętrznych (działania mające na celu usunięcie zagrożenia dla życia i mienia).
30%	„Remont krok po kroku” – prace lub roboty, dotyczące tylko części wspólnych budynku lub lokali usługowych, tj.: 1) remont poszczególnych elementów konstrukcyjnych budynku oraz instalacji wewnętrznych, 2) remont lub przebudowa lokalu usługowego (węzła sanitarno-socjalnego, instalacji c.o., wentylacji, instalacji elektrycznej, podłóg, dostępu do lokalu dla osób niepełnosprawnych, witryny zewnętrznej).
30%	„Witryna +” – opracowanie projektu budowlanego i graficznego witryny i reklamy lokalu usługowego oraz jego wykonanie.
50%	„Historia się opłaca” – prace konserwatorskie i restauratorskie wymienione w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w odniesieniu do nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków.

Źródło: Opracowanie własne.

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

Poziom dofinansowania zależny od zakresu prac.

Dobra praktyka - indywidualny program miasta Opole Lubelskie

Uchwała Nr XLIX/358/2018 - Rady Miejskiej w Opolu Lubelskim

15%	zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku
30%	odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki
40%	odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okienic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych
15%	wykonanie izolacji przeciwwilgociowej
dodatkowo 10 p.p.	prace dotyczą więcej niż jednego zakresów z wymienionych powyżej, podwyższenie dotyczy wtedy każdego zakresu prac
dodatkowo 10 p.p.	wnioskodawcą jest wspólnota mieszkaniowa i zakres robót i prac objętych wnioskiem dotyczy co najmniej dwóch zakresów
dodatkowo 10 p.p.	równoczesna realizacja Programu przywracania do wynajmu pustostanów w kamienicach (Tylko dla właścicieli lokali mieszkalnych. Z premii wyłączone są wspólnoty mieszkaniowe)

§ 8. Dotacja może zostać podwyższona maksymalnie o 10 pkt.proc., jeżeli **właściciel budynku przywróci do najmu istniejący pustostan.**

Źródło: Opracowanie własne.

SSR jako narzędzie wdrażania procesu rewitalizacji

Połączenie programu dotacji konserwatorskich z dotacjami w SSR

- Poziom dofinansowania zależy od wartości zabytkowych nieruchomości – Łódź

50%	nieruchomości wpisane do rejestru zabytków
50%	nieruchomości wpisane do gminnej ewidencji zabytków
30%	pozostałe nieruchomości

Źródło: Opracowanie własne.

- SSR w **Płocku** stanowi uzupełnienie programu dotacji konserwatorskich, realizowanego od 2006 r., który pochłonął ok. 7 mln zł i objął remonty 80 zabytków. W przypadku **obiektów zabytkowych** poziom dofinansowania wynosi **50%**, w przypadku obiektów w SSR - **do 37%**.

Miejscowy plan rewitalizacji

- Szczególna forma planu miejscowego dla ustawowego obszaru rewitalizacji, przewidziana w gminnym programie rewitalizacji (Art. 37 f ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).
- MPR posiada wszystkie cechy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 15 upizp). Dodatkowo, może posiadać szczegółowe zapisy dotyczące kompozycji i charakteru nowej zabudowy, terenów publicznych, ograniczeń działalności handlowej i usługowej, zakresu niezbędnej do wybudowania infrastruktury technicznej, społecznej lub lokali. Wymaga opinii Komitetu Rewitalizacji.
- Wybór MPR jest fakultatywny. Warunkiem realizacji MPR jest posiadanie GPR i zabezpieczenie w programie zapisów dotyczących miejscowego planu rewitalizacji (dot. wskazania granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu).

Miejscowy plan rewitalizacji

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie zakresu projektu miejscowego planu rewitalizacji w części tekstowej oraz zakresu i formy wizualizacji ustaleń miejscowego planu rewitalizacji.

1) Plan w części tekstowej obejmuje regulacje dotyczące:

a) minimalnych i maksymalnych odległości oraz różnic w wysokości pomiędzy sąsiednimi budynkami,

b) **zasad kształtowania formy budynków,**

c) **zasad stosowania zewnętrznych materiałów wykończeniowych, charakterystycznych dla obszaru objętego planem,**

d) **zasad stosowania i eksponowania zewnętrznych elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, w tym regionalnych;**

2) **charakterystycznych cech elewacji budynków** – regulacje dotyczące kolorystyki elewacji, cech stolarki okiennej i drzwiowej, zasad docieplania elewacji, dopuszczalnych lub zakazanych przekształceń formy, konstrukcji, układu i powierzchni elewacji;

3) **zagospodarowania przestrzeni publicznych** – regulacje dotyczące: dopuszczalnych lub zakazanych sposobów wykorzystywania tych terenów, powiązań funkcjonalnych tych terenów z otaczającą zabudową, urządzeniami i sytuowania zieleni, zapewnienia dostępu dla osób niepełnosprawnych, koncepcji organizacji ruchu na drogach publicznych, elementów pasa drogowego przeznaczonych pod lokalizację ogródków gastronomicznych,

4) w zakresie zakazów i ograniczeń dotyczących działalności handlowej lub usługowej – rodzaje tej działalności oraz zagadnienia prowadzenia tej działalności w parterach budynków;

5) w zakresie określenia maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych - obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o wskazanej w planie maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby;

6) w zakresie niezbędnej do wybudowania infrastruktury technicznej, społecznej lub lokali.

6. Dziedzictwo kulturowe w procesie rewitalizacji

Ujęcie dziedzictwa w rewitalizacji

- Uwzględnienie koncentracji obiektów zabytkowych jako czynnika **negatywnego w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego,**
- Uwzględnienie koncentracji obiektów zabytkowych oraz dziedzictwa niematerialnego jako lokalnych potencjałów **w procesie wyznaczania obszaru rewitalizacji,**
- **Możliwość zastosowania pierwszych narzędzi uor na ustawowym obszarze rewitalizacji:**
  - prawo pierwokupu nieruchomości,
  - zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy,
- Uwzględnienie w diagnozie pogłębionej w GPR analizy lokalizacji, stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz **form ochrony zabytków,** a także informacji o formach dziedzictwa niematerialnego,
- Ujęcie w strukturze wyzwań GPR **celów i kierunków dotyczących poprawy jakości obiektów zabytkowych i zachowania dziedzictwa niematerialnego,**

Ujęcie dziedzictwa w rewitalizacji

- Ujęcie w katalogu przedsięwzięć rewitalizacyjnych w GPR **działań remontowych dedykowanych istniejącym obiektom zabytkowym**, a także działań dotyczących niematerialnego dziedzictwa kulturowego,
- Włączenie służb konserwatorskich do modelu zarządzania GPR (Komitet Rewitalizacji, zespół zadaniowy ds. rewitalizacji),
- Uwzględnienie w strukturze monitorowania GPR wskaźników dot. oceny stanu zachowania obiektów zabytkowych,
- Wytyczne w GPR dot. konieczności opracowania mpzp w przypadku jego braku, w sytuacji konieczności **zabezpieczenia form ochrony obiektów zabytkowych**,
- Ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji z **programem remontowym dedykowanym obiektom ujętym w GEZ**,
- Uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji określającego zasady projektowania **dot. obiektów i obszarów o wysokim potencjale kulturowym**.
- Włączenie służb konserwatorskich do procedury konsultacji społecznych GPR.

GPR a zgodność z dokumentami strategicznymi

Zgodnie z art. 15 ustawy o rewitalizacji w GPR musi znaleźć się **”opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych”**

Do dokumentów strategicznych, w których mogą znaleźć się informacje dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego należą m.in.:

- strategia zintegrowanego rozwoju gminy
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami
- dokumenty dot. polityki mieszkaniowej i społecznej

WKZ w procesie opiniowania GPR

Art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. b

- Wójt, burmistrz albo prezydent miasta (...) występuje o zaopiniowanie projektu GPR - w przypadku gdy jest to **uzasadnione specyfiką obszaru rewitalizacji** – do właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – w zakresie **form ochrony zabytków**.

Art. 18

1. Podmioty, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4, w zakresie swojej własności rzeczowej lub miejscowej, opiniują projekt GPR.
2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta wyznacza termin przedstawienia opinii, nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni, licząc od dnia doręczenia projektu GPR.
3. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważa się za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu GPR.

Finansowanie dziedzictwa kulturowego w ramach rewitalizacji

- Rewitalizacja to **zadanie własne gminy o charakterze fakultatywnym** (art. 3 uor).
- Ramy finansowe GPR złożone ze **środków publicznych i prywatnych** (art. 15 ust. 1 pkt. 7 uor)
- **Zasada dodatkowości środków UE** - Fundusze Europejskie powinny uzupełniać środki publiczne pochodzące z budżetów samorządów, a nie je zastępować. Działania Unii nie powinny zastępować działań samorządów różnych szczebli, lecz je wzbogacać i wzmacniać.
- Konieczność uwzględnienia finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach funduszy dedykowanych dziedzictwu:
  - Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków,
  - Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wspierające dziedzictwo materialne i niematerialne,
  - regionalne programy dotacji,
  - gminne programy dotacji konserwatorskich/dotacji SSR w sytuacji koncentracji obiektów zabytkowych pozostających we władaniu właścicieli prywatnych.

Dziękuję za uwagę!

Katarzyna Spadło, Centrum Doradztwa Rewitalizacyjnego IRMiR
kspadlo@irmir.pl